

Olympiáda v českém jazyce
50. ročník, 2023/2024
Okresní kolo – zadání II. kategorie

přidělené soutěžní číslo	body		
	gramatika	sloh	celkem

Jméno a příjmení:

Škola:

1. a) Do zadaných vět doplňte následující zkratky tam, kde jejich použití bude smysluplné a funkční. Do první věty doplňte jednu zkratku, do druhé věty dvě zkratky, do třetí věty tři zkratky. Každou ze zkratek použijte v rámci celého úkolu alespoň jednou.

apod. *cca* *tj.* *tzv.*

i) 1 zkratka: *Prodávají tam hrábě, lopaty, ale žádné menší nářadí.*

ii) 2 zkratky: *Žádá-li zaměstnanec o přeřazení (chce-li přejít ve firmě na jinou pozici), nemusí znovu dokládat uznání vysokoškolského vzdělání v zahraničí (nostrifikaci).*

iii) 3 zkratky: *Účastníci našeho kurzu už po třech měsících ovládají psaní naslepo, bez dívání se na klávesnici.*

b) Každou z uvedených zkratek rozepište (vyjádřete v nezkrácené podobě).

apod.

cca

tj.

tzv.

c) Ke každé z následujících zkratek uveďte jednu běžně užívanou synonymní zkratku:

apod.

tj.

2. a) V následujících slovních spojeních upravte nenáležité tvary číslovek (tvary podstatných jmen neměňte). Pokud je v daném spojení tvar číslovky náležitý, napište: „správně“.

do deset tisíc diváků

na devět seti výskytech

s dvěma seti korunami

k pěti seti žáků

o šesti stech případech

s dvěmi tisíci účastníky

b) Číslo v následujícím slovním spojení rozepište slovy (v náležitých tvarech). Je-li více možností, stačí uvést pouze jednu z nich.

ke 4 732 dětem

3. Na jediných vstupních dveřích do veřejného bazénu určeného pro děti i dospělé se objevil nápis:

Vstup do bazénu jen pro děti mladší deseti let v doprovodu rodičů.

a) Vysvětlete, kdo má a kdo nemá podle tohoto nápisu do bazénu přístup.

b) Za použití co nejmenšího počtu změn upravte nápis tak, aby měl ten význam, který předpokládal jeho autor. Nedělejte při tom více změn, než je nutné. Žádná slova do nápisu nepřidávejte ani je nevypouštějte.

c) Vypište z nápisu slovo, které je pro interpretaci nápisu jedním nebo druhým způsobem rozhodující.

d) Vysvětlete, proč úprava, kterou jste provedli v bodě b), způsobí změnu významu nápisu.

4. a) V následující větě může podtržené slovo patřit ke dvěma různým slovním druhům, jednomu, ke kterému patřilo původně, a druhému, v jehož platnosti se začalo užívat později. Uveďte tyto slovní druhy a k nim příslušné významy věty.

Můj strýc má doma hromadu knih.

i) Původní slovní druh:

Význam věty:

ii) Sekundární (nepůvodní) slovní druh:

Význam věty:

b) Napište dvě slova, z nichž každé lze v zadané větě použít místo podtrženého slova a také ho přitom řadit jak ke slovnímu druhu i), tak ke slovnímu druhu ii). V interpretaci i) tato slova nemusí být s podtrženým slovem ani mezi sebou navzájem synonymní.

Můj strýc má doma knih.

Můj strýc má doma knih.

c) Napište slovo, které lze v zadané větě použít místo podtrženého slova, ale lze ho tady i ve všech jiných běžných kontextech řadit pouze ke slovnímu druhu ii), tj. nemůže být slovním druhem i).

Můj strýc má doma knih.

d) Napište slovo, které původně také patřilo ke stejnému slovnímu druhu jako podtržené slovo v možnosti i) a které lze v zadané větě použít místo podtrženého slova, ale které tam může fungovat pouze v platnosti slovního druhu ii).

Můj strýc má doma knih.

5. Jazykový projev může obsahovat obrazná pojmenování (tzv. tropy) a rétorické figury. Ke každému z vymezení a)–e) napište název příslušné figury nebo tropu a přiřaďte k němu dva příklady užití z níže uvedené nabídky i)–x). Každý příklad z nabídky použijte jen jednou. Pokud nějaký tropus může být považován za podtyp jiného, zařaďte daný příklad jen k tomuto podtypu.

Pokud si na název některého z tropů nebo figur nevzpomenete, můžete ho najít v připojené osmisměrce. Pro získání bodů za úkol to ale není nutné.

Příklady:

- i) *Do údolí krok za krokem vcházela noc.*
- ii) *Potřebujeme několik párů silných rukou na pomoc při stěhování.*
- iii) *Hvězdy jsou diamanty nočního nebe.*
- iv) *Ta smlouva je dobrá... leda tak na podpal v kamnech.*
- v) *Můj děda jezdí nejradši fordem.*
- vi) *Po tvářích se jí koulely malé, průhledné perly.*
- vii) *Písek včera remizoval s Blatnou 1:1.*
- viii) *Les chytne do své náruče utíkající stráž i cestu.*
- ix) *To jste to teda zahráli opravdu nádherně, že se nestydíte...*
- x) *Pojedeme městskou dopravou.*

a) Vymezení: Záměna pojmenování, při níž je sémanticky širší výraz nahrazen výrazem sémanticky užším nebo naopak. Zaměňovat tak lze například celek za část, rod za druh, látku za hotový výrobek (nebo naopak).

Název: _ _ _ _ _

Příklady:

b) Vymezení: Spočívá v přenesení pojmenování jednoho pojmu na pojem druhý na základě vnitřní souvislosti (věcné souvislosti), která může být místní, časová nebo nejčastěji kauzální. Zaměňovat tak lze například příčinu za následek, původce za předmět, místo za člověka.

Název: _ _ _ _ _

Příklady:

c) Vymezení: Dochází u ní ke vztažení pojmenování určité skutečnosti na jinou skutečnost v jiné oblasti, přičemž mezi oběma je vztah podobnosti (např. na základě jejich tvaru, vlastností, umístění nebo funkce).

Název: _ _ _ _ _

Příklady:

d) Vymezení: Přisuzování dějů a vlastností charakteristických pro člověka neživým předmětům, různým jevům a také zvířatům.

Název: _ _ _ _ _

Příklady:

e) Vymezení: To, co bylo míněno, je opakem konvenčního významu toho, co bylo skutečně řečeno.

Název: _ _ _ _ _

Příklady:

Osmisměrka:

O	T	A	R	O	T	E	M	A	T	A	R	P
M	E	T	A	F	O	R	A	I	N	A	C	E
E	T	A	N	O	M	Y	M	I	E	T	E	R
M	A	T	A	R	O	T	E	M	A	T	A	S
I	T	E	N	E	T	A	R	O	T	E	M	O
F	A	T	A	R	O	T	E	M	A	T	A	N
M	E	T	O	N	Y	M	I	E	M	A	T	I
K	A	T	A	R	O	T	E	M	A	T	A	F
A	C	E	T	A	R	O	T	E	M	A	T	I
S	Y	N	E	K	D	O	C	H	A	R	O	K
C	E	T	A	R	O	T	E	M	A	T	A	A
E	T	A	R	O	T	E	M	A	T	A	R	C
I	R	O	N	I	E	T	A	R	O	T	E	E

Olympiáda v českém jazyce
50. ročník, 2023/2024
Okresní kolo – zadání slohového úkolu

II. kategorie

Můj kamarád-nekamarád / Moje kamarádka-nekamarádka

*Mám doma kočku, mám ji rád, je to skvělý kamarád,
jen od té doby, co ji znám, mám ruce nohy samej šrám.
Dávno už se nemazlí, žít s ní je pro zdraví fakt zlý,
každý den projdu terorem, mám nejspíš kočku s errorem.*
(Pokáč)

Napište o člověku, zvířeti, rostlině nebo věci, k němuž/níž máte ambivalentní vztah (tj. reflektující pozitiva i negativa).

Můžete, ale nemusíte se inspirovat výše uvedeným písňovým textem.

Slohový útvar je volný, téma zpracujte formou prózy, používejte spisovnou češtinu. Doporučená délka je 200–300 slov.